

Čez Muro do glasbe

22. poletni glasbeni tabor Glasbene mladine Slovenije,

Murska Sobota, 11.–18. julij 2015

Glasbena mladina Slovenije je letos organizirala 22. poletni tabor, na katerem so se mladi glasbeniki izobraževali in izpopolnjevali. Tokrat so imeli svoje znanje možnost izpiliti harmonikarji pod mentorstvom vrhunskega glasbenika Luke Juharta, ki je poleg tega vodil tudi instrumentaliste, ki so se želeli preizkusiti v interpretaciji sodobne glasbe, komponiste pa sta usmerjala skladatelja Dušan Bavdek in Nenad Firšt. Hkrati je potekala tudi delavnica glasbene publicistike, ki jo je vodila Veronika Brvar. Načrtovana je bila tudi delavnica petja, a je zaradi slabega počutja mentorice Tatjane Vasle žal odpadla oziroma bila prestavljena.

Mojstri meha – harmonikarji

Sedem udeležencev tečaja harmonike, sicer srednješolcev, je ves teden trdo delalo pod budnim očesom **prof. Luke Juharta**. Skladbe, ki so jih predstavili na koncertih, so bile v celoti rezultat vaj na delavnici. Poleg tega da se je vsak predstavil kot solist, so se dokazali tudi kot komorni glasbeniki.

Od nepopisanega lista do izvedbe – skladateljska delavnica

Skladateljske delavnice so se udeležili mladi komponisti z različno kilometrinno in izhodišči – nekaj je bilo študentov Akademije za glasbo, drugi so bili še srednješolci. Nekateri tečajniki so bili novinci, drugi so ustvarjali že na preteklih tečajih.

Vodilo letošnje skladateljske delavnice je bil koncept **minutne skladbe**. Verjetno ni treba posebej poudarjati, da gre za kratko skladbo, kar pomeni, da mora biti učinkovita. Avtor mora v kratkem času »povedati« vse, saj ni priložnosti za počasen razvoj umetniškega dela. Pri komponiranju so udeleženci morali upoštevati podan okvir skladbe, in sicer je morala vsebovati določen melodični postop in harmonsko zaporedje. Nekateri so svoje skladbe izvajali sami, drugi so jih napisali za drugega izvajalca, kar jim je bil poseben izziv, sploh glede na to, da posledično niso pisali za inštrument, za katerega so specializirani.

»Podano gradivo sem skušal uporabiti kar se da ustvarjalno. Moj namen ni bil, da bi mi pomenil osnovno tematiko, ampak sem želel poslušalcu subtilno povedati, da sta ta melodični postop in harmonsko zaporedje rdeča nit.«

Jan Satler

»Včasih je dobro imeti vnaprej podano gradivo, ker ga ni vedno lahko ustvariti. [...] Bolj kot omejitev je bilo gradivo smernica in mi je bilo v pomoč.«

Martin Jošt

Letos so mladci zaplavali v malo sodobnejše vode. Kar nekaj se jih je spoprijelo s sodobnimi tehnikami in predvsem zvočnostmi. Še posebej gre izpostaviti dejstvo, da so se za svoja leta, ki lahko mimogrede marsikaterega starejšega kolega spravijo v strašansko zadrego, odrezali res izjemno. Slišali smo teme, razvijanja motivov, harmonske postope, značilne za pozno 19. in zgodnje 20. stoletje, pa tudi zvočne kompozicije in še bi se našlo detajlov, ki se porajajo v glavah prihodnje generacije skladateljev. Zanimivo je tudi dejstvo, da sta svoji minutni skladbi na isto tematiko napisala tudi mentorja **prof. Dušan Bavdek** in **prof. Nenad Firšt** ter s tem poslušalcem in mlajšim kolegom pokazala, kako se v dani situaciji znajdetta stara mačka. Pomembno vlogo imajo tu tudi instrumentalisti, ki še v istem tednu izvedejo sveže popisana no-

tna črtovja in s tem komponistom ponudijo neprecenljiv uvid v ustroj skladateljskega delovanja.

Uvid, ki so ga skladatelji ponudili nam, pa se je zgodil pri pogovoru z glasbenimi publicisti. Mladi komponisti za zdaj še ne razmišljajo o filozofiji in poslanstvu skladateljstva, a se zato toliko več ukvarjajo z raziskovanjem inštrumentov, harmonskih postopov in zgodovinskih tehnik. Vmes pa nekako poskušajo vkomponirati delček sebe. Precej osamljeno je bilo mnenje mladeniča **Evgena Bibianka**, ki pravi: »Trenutno stanje v državi je stvar, ki vpliva na moje občutke, razmišljanja in se potem kaže tudi v glasbi.« Tudi prof. Bavdek za skladateljski poklic izpostavlja pomembnost »širine razmišljanja, razumevanja in dojemanja«. V posebno velik izziv jim je bilo napisati skladbo v tednu dni in jo pripeljati do izvedbe, še posebej **Tilnu Lebarju** in **Janu Satlerju**, ki sta nastopila v dvojnih vlogah – tako skladateljski kot poustvarjalni. Za vse tiste, ki ste delavnico zamudili ali pa se je niste zmogli udeležiti, pa je prof. Bavdek podal izvrsten nasvet: »Če hočeš kaj dati drugemu, je tisto, kar res lahko daš, nekaj, kar je v bistvu tebi lastno – je tvoj kamenček v mozaiku sveta.«

Koncerti ali trening za ušesa

Publicisti smo imeli v Murski Soboti priložnost poslušati dva koncerta, na katerih so rezultate trdega celotedenskega dela predstavili udeleženci tečaja harmonike, interpretacije sodobne glasbe in komponiranja. V četrtek so izmed novonastalih skladb skladatelji predstavili predvsem dela, ki vključujejo klavir; na grajskem dvorišču, kjer je potekal naslednji koncert, tega glasbila namreč ni bilo. Pred izvedbo del mladih skladateljev je njihov mentor na kratko predstavil koncept in tudi zaigral okvir, po katerem so ustvarjali, kar je bilo za poslušalce zelo koristno, saj nam je bilo vodilo med poslušanjem del. Stilno so se med seboj razlikovale – slišali smo vse od klasičnih in romantičnih izhodišč do sodobnejših prijemov. Pri nekaterih skladbah je bilo mogoče jasno slišati melodični in kontrapunktni okvir skladbe, pri drugih pa je bil ta bolj prikrito vpleten v tok glasbe. Interpreti sodobne glasbe so za ta koncert pripravili tri skladbe, od tega dve slovenski deli skladateljev Nenada Firšta in Luke Juharta ter delo finskega skladatelja Jukka Tiensuuja. Največji aplavz je požela skladba Luke Juharta *Kam lezem* na besedilo Tomaža Šalamuna, za to priložnost prirejeno za recitatorja, violino, saksofon in kontrabas. V vlogi interpreta pesniškega besedila se je izkazal Uroš Mijošek, ki nam je zaupal, da je bil potek skladbe zelo jasno zastavljen – skladatelj je v partituro zapisal vsako podrobnost, kot je denimo točno določen izraz na obrazu ob določeni besedi. Pohvaliti je treba tudi usklajenost vseh izvajalcev, saj besedilo jasno določa tudi zvoke inštrumentov. Zadnja skladba na programu, Tiensuujeva *Rubato*, je bila zlasti po dolžini protipol vsem minutnim in preostalom kratkim skladbam. Medtem ko smo navdušeno in z izjemno pozornostjo spremljali tako skladbe, ki so nastale na tem tečaju, kot tudi preostali del programa, je tukaj poslušalcem zbranost popustila. To ne pomeni, da se izvajalci niso dobro odrezali, ampak je bil preskok očitno prevelik za občinstvo v pričakovanju krajše skladbe.

Petkov koncert na grajskem dvorišču je sprva potekal zlasti v znamenju harmonikarjev, ki so nastopili solistično z nekaterimi baročnimi (Bachovimi) skladbami, skladbo iz 19. in dvema skladbama iz 20. stoletja. Sledile so krstne izvedbe minutnih skladb, ki jih v četrtek nismo slišali in so bile napisane za precej raznolike zasedbe (saksofon in kontrabas,

Fotografije

1 Harmonikarji	4 Koncert
2 Publicisti	5 Del zbirke glasbil Tomija Raucha
3 Komponisti	

ozavestijo, »kaj slišijo in kako slišano pretvorijo«, saj je prav to po njegovem mnenju bistveno pri improviziranju.

Delavnica glasbene publicistike – najprej k osnovam

Ob soncu in vročini, ki je pritiskala te dni, je bila predavalnica v soboškem gradu pravi balzam za glave, željne novih znanj. Uvodnega dopoldanskega dela smo se udeležili štirje muzikologi oziroma študenti muzikologije. Za začetek smo se srečali z osnovnimi vrstami besedil, ki jih uporablja glasbena publicistika, analizirali smo nekaj primerov in jih tudi sami poskusili sestaviti. Popoldne so se nam pridružili še preostali udeleženci, ki so sodelovali že na kateri izmed preteklih delavnic. Ko smo bili zbrani vsi, smo se posvetili značilnim reportažem, posebno pozornost pa smo namenili intervjuju. Ker je za usvajanje znanja pomembno učenje iz prakse, je mentorica izkoristila priložnost in k nam povabila dva gosta, s katerima smo se pogovarjali o letošnjih Svetovnih glasbenih dneh, ki septembra po 12 letih ponovno prihajajo v Ljubljano, in sicer skladatelja **Nenada Firšta**, ki je letošnji organizacijski vodja festivala, in **Dušana Bavdka**, vodjo festivala v letu 2003.

Svetovni glasbeni dnevi so za Slovenijo precej velika priložnost za predstavitev našega umetniškega udejstvovanja svetu. Na vseh koncertih bodo glasbo izvajali domači poustvarjalci (med drugim tudi študentje Akademije za glasbo v Ljubljani) in na vsakem dogodku bodo prisotni slovenski skladatelji. Oba sogovorca sta se strinjala, da izbor slovenskih kompozicij in komponistov reprezentativno predstavlja domačo glasbeno sceno. Sicer bomo na glasbenih dneh slišali pester nabor tujih kompozicij; sodelovalo bo več kot 50 držav, ki so prijavile dela za naše zasedbe.

Petkovo dopoldne nam je popestril **Tomaz Rauch**, ki nas je seznanil ne le s prekmursko, ampak z ljudsko glasbo celotnega slovenskega območja. S posnetki smo spoznavali značilnosti ljudske glasbe z vseh vetrov ter ugotavljali, kako se posamezne značilnosti različnih pokrajin med seboj prepletajo.

Popoldne nam je **dr. Alenka Bagarič** iz Glasbene zbirke NUK predajala svoje obširno znanje s področja virov za strokovne članke. S podanimi primeri smo analizirali različne načine citiranja in navajanja, opozorila pa nas je tudi na razlike med enim in drugim.

V soboto je bilo naše delo bolj praktične narave. Slušno smo analizirali primere glasbenih oddaj na različnih radijskih hišah v tujini, na koncu pa smo si tudi razdelili praktične naloge (tale reportaža v Glasni, sodelovanje na radiu ter priprava gradiva za koncertno prireditev). Ker je na delavnici zmanjkalo časa za več praktičnega dela, je zelo pozitivno, da si udeleženci lahko pridobijo pomembne izkušnje pri različnih medijih za različno ciljno občinstvo.

Sam v tišini – sam v globini

Kot češnja na torti pa se nas je peščica po zaključku tabora odpravila še v goste k **Tomazu Rauchu** tja gor na Goričko – kamor nihče ne hodi. Sprejel nas je z dobrohotnim nasmehom in nam odprl vrata svojega preprostega, a neizmerno navduhujočega doma. Razkazal nam je svojo bogato zbirko knjig, vinilnih plošč, zgoščenk in ljudskih glasbil, kjer so se stene in police kar šibile od raznih piščali, harmonik, gosli in zvočil, ob katerih se človeku razširijo oči in priprejo usta. O vsakem predmetu je imel seveda povedati več kot številne etnomuzikološke razprave, pa ne le povedati, tudi »zašpilal« nam je nekaj ljudskih viž, da smo se samo spogledovali in nasmihali. Prav zares magičen zaključek tabora, na katerem smo prepletli niti različnih struj, za katere je že dolgo čas, da bi se zile v eno in zabredle druga ob drugi. Naj bo to povod za povodenj, ki bo prečistila brežino in udrila novo strugo.

Teja Turk in Ina Puntar

dve violini in dve harmoniki), nato pa so se harmonikarji predstavili še kot komorni glasbeniki. Pripravili so dve sodobni deli za duo oziroma trio. Program je zaključila komorna zasedba tečajnikov interpretacije sodobne glasbe z delom *Živalskega kroga* Karlheinz Stockhausna, za tem pa so nas presenetili še z improvizacijo po eni od predlog Vinka Globokarja v skripti *Individuum Collectivuum*.

Interpreti sodobne glasbe – jezdec tišine

Ta delavnica je bila letos poleti prvič. Potekala je kot izmenjava predavanj **prof. Bavdka** in vodstva **prof. Juharta**. Trije udeleženci so bili deležni skupnega muziciranja skozi tri faze – 1. kar natančno izpisana kompozicija Tiensuuj, ki je bila tisti del sodobne literature, pri katerem so večinoma vsi parametri glasbe določeni, 2. malo svobodnejše kompozicije Stockhausna, ki izvajalcu predpišejo glasbeno gradivo, a prepustijo precej drugih parametrov – kot so čas izvajanja, repetitivnost in improviziranje na gradivo, 3. precej prosta improvizacija z nekaj ubesedenimi navodili Globokarja. Prof. Juhart je želel, da udeleženci